

Inleiding

In het onderstaande wordt puntsgewijs commentaar gegeven op het Toetsingskader (6 juli 2022) de resulterende Huis- en Hobbydierenlijst (6 juli 2022), het via de internetconsultatie aangereikte Wijzigingsbesluit en de bijbehorende Toelichtingen enkele criteria en wat relevante topics.

De opdrachtverstrekking 1

Terwijl het Besluit Houders van dieren met daarin de definities van productiedieren en gezelschapsdieren nog geldig is, wordt een opdracht verstrekt met de lijst “gehouden zoogdiersoorten”. Zie pag. 34 punt 6.1. Die lijst van ruim 300 soorten is tot stand gekomen na een inventarisatie ronde in een eerdere poging op grond daarvan een positieflijst gezelschapsdieren te ontwikkelen. In die RVO-lijst 2005 (thans verdwenen van de RVO-site) is verzuimd onderscheid te maken tussen productiedieren (wanneer gehouden bij particulieren zonder winstoogmerk in het verleden vaak Hobby-dieren en Hobby boeren genoemd) en gezelschapsdieren. Aan die lijst zijn later via een apart Besluit nog enkele soorten, waaronder de Grootoorspringmuis toegevoegd.

Met een salamitechniek wordt het begrippenapparaat verder uitgehold door gebruik van de frases “positieflijst (Huis- en Hobbydieren lijst)” en vervolgens “Huis- en Hobbydierenlijst (positieflijst)”.

Met als gevolg werkverschaffing: aangekondigd als “enkele regelingen” aanpassen.

Dit heeft er toe geleid dat volkomen onterecht soorten als schaap, geit, paard, rund, varken, damhert en edelhert zijn beoordeeld. Die zijn ten allen tijde per definitie productiedier. Het konijn daarentegen kan dus beide zijn, net als cavia, etc. Dit veroorzaakt onnodige onrust en commotie in de maatschappij.

Hieronder de definitie van gezelschapsdieren zoals opgenomen in

Besluit Houders van Dieren geldend op 9-1-2023

- *gezelschapsdier*: zoogdier, vogel, vis, reptiel of amfibie, kennelijk bestemd om te houden voor liefhebberij of gezelschap, met uitzondering van een dier dat behoort tot een in bijlage II bij dit besluit opgenomen diersoort of diercategorie, niet zijnde konijn, bruine rat, tamme muis, cavia, goudhamster en gerbil;

Dit op kernpunten sjofele wetgeving is eerder voorgekomen bij de overgang van de Flora en Faunawet naar de wet Natuur, waarin de begripsbepaling van “gehouden dier” kwam te vervallen. Gevolg: een uiterst controversiële uitspraak over de Oostvaardersplassen wintersterfte 2018 bij grote zoogdieren.

De opdrachtverstrekking 2

In Artikel 1.4.1 van het Besluit Houders van Dieren wordt vervolgens uitgelegd welke criteria sets voor aanwijzing diersoorten of diercategorieën op positieflijst gebruikt zullen te worden.

Het zijn er drie, gescheiden door het woordje *of*

a.1° i tot en met ix dit is van toepassing op gezelschapsdieren.

a.2° dit verwijst naar de aanwijzing bij artikel 2.1 en dat zijn de voor productie te houden dieren.

Let op er staat tussen ix en 2° het woordje *of*

Let op er staat tussen 2° en b. het woordje *of*

Dan staat er in Artikel 1.4.1 onder b de derde set met drie voorwaarden genummerd 1° tot en met 3°. (Zie de volgende pagina). Verzuimd is bij de opdrachtverstrekking mee te geven welke criteriumset gebruikt diende te worden.

De opdrachtverstrekking 3

Op geen enkele wijze heeft de opdrachtgever, of de WAP of het Adviescollege duidelijkheid gegeven over wat moet worden verstaan onder het bij Art.1.4.1a.1° genoemde specialistische kennis en vaardigheden. Is een hond bij het uitlaten een muilkorf omdoen een specialistische vaardigheid?

Is een vrij uitlopende kat periodiek een ontwormingsmiddel laten doorslikken een blijk van specialistische kennis en vaardigheid?

Is een cavia een vitamine C bevattend voer verstrekken getuigen van specialistische kennis?
 Het probleem wordt in de nabeschuiving van de WAP op pag. 34 bij punt 6 ook gesignaleerd.

Artikel 1.4. Criteria voor aanwijzing diersoorten of diercategorieën op positieflijst

1 De criteria, bedoeld in [artikel 2.2, tweede lid, van de wet](#), zijn:

a. dieren:

1° van de desbetreffende diersoort of diercategorie kunnen zonder specialistische kennis en vaardigheden worden gehouden, gelet op:

i de mate waarin het dier behoefte heeft aan bewegen en een specifieke leefomgeving;

ii de gemiddelde grootte van het dier op volwassen leeftijd;

iii de behoefte van het dier aan periodes van activiteit of inactiviteit gedurende een dag of een seizoen;

iv de behoeften van het dier met betrekking tot foerageren en eten, waaronder de rantsoensamenstelling;

v de mate waarin het dier behoefte heeft aan veiligheid en schuilgelegenheid;

vi de behoeften van het dier met betrekking tot voortplanting en grootbrengen van jongen;

vii de behoefte van het dier met betrekking tot schoonmaakgedrag;

viii de sociale of biosociale behoeften van het dier;

ix de mate waarin het dier behoefte heeft aan prikkels en afleiding, **of**

2° behoren tot een diersoort of diercategorie die bij [artikel 2.1](#) zijn aangewezen, **of** *{Dit zijn de Productiedieren}*

b. het houden van dieren van de desbetreffende diersoort of diercategorie:

1° levert geen onaanvaardbare mate van gevaar op voor mens of dier,

2°. is niet verboden bij [artikel 3.2, eerste lid](#), of [3.6, eerste lid, van de Wet natuurbescherming](#), in samenhang met artikel 3.2, tweede en derde lid, onderscheidenlijk artikel 3.6, derde lid, van die wet en krachtens [artikel 3.3, derde lid](#), onderscheidenlijk [3.8, derde lid, van die wet](#) verleende ontheffingen of vrijstellingen, en is niet verboden op grond van bij of krachtens [artikel 3.37, 3.38 of 3.39 van de Wet natuurbescherming](#), gestelde regels, in samenhang met krachtens [artikel 3.40 van die wet](#) verleende ontheffingen of vrijstellingen, **of**

3° levert gelet op de subonderdelen i tot en met ix van onderdeel a, onder 1°, geen onaanvaardbare aantasting op van het welzijn of de gezondheid van die dieren.

2 Het verbod, bedoeld in [artikel 2.2, eerste lid, van de wet](#), is uitsluitend van toepassing op zoogdieren.

Koppelingstabel criteria aanwijzing Artikel 1.4 en Risicofactoren Toetsingskader2022

criterium	Risicofactor	Niet te plaatsen
Art. 1.4.1a1	Toetsingskader	risicofactor
1	R1	LG1, LG2
2	?	
3	T1,T2,T3	
4	V1, V2, V3,V4	
5	R2, R3,R4	R5
6	?	
7	?	
8	S1,S2	S3
9	?	

De opdrachtverstrekking 4

Geconstateerd moet worden dat de LG1 tot en met S3 uit het Toetsingkader (de beoordelings-systematiek) absoluut niet 100% aansluiten op de criteria i tot en met ix (1 tm9) . (Zie de **Koppelingstabel**). Sterker nog in de opdrachtverstrekking wordt niet aan de toen geldende wettelijke criteria gerefereerd.

Met name het weglaten van enkele criteria (2,6,7,9) geeft aan dat het een incomplete beoordeling methode is. Het toevoegen van enkele risico factoren die niet te koppelen zijn aan een van de criteria i tot en met ix is tendentieus, en heeft zeker wat betreft LG1 en LG2 een heel grote impact op de lengte van de lijst. Voortschrijdend inzicht? Het getuigt er niet van.

Het Artikel 1.4.1.a is sinds 8-10-2014 ongewijzigd gebleven. Een nu aangekondigde wijziging had al veel eerder aan de commissie moeten worden aangegeven, het werk is er zinloos mee geworden.

De opdrachtverstrekking 5

In de opdracht LNV aan de Positief lijst Advies Commissie (PAC) (pag. 101-103) wordt als een van de randvoorwaarden gevraagd aan te sluiten bij onder andere jurisprudentie. Een relevante uitspraak in deze is die van CBb de dato 28-3-2017 inzake het konijn, waarin de rechter bepaalt dat het konijn opgenomen dient te worden in lijst 2, dat is “onder voorwaarden te houden”. Een dergelijke categorie expliciet noemen is echter achterwege gelaten. Het komt dien ten gevolge ook niet voor in het advies van de PAC. Het konijn scoort nu met deze methode Klasse D. De PAC adviseert op pag. 40 categorie A tot en met C als door iedereen te houden! En, met een wat cryptische tussenzin, voor gedomesticeerde diersoorten klasse D en hoger flankerende beleid. Daarvan is niets terug te vinden op de door de Minister op 6 juli aangekondigde Huis- en Hobbydierenlijst.

Het wijzigingsbesluitje & de Nota van Toelichting

Dan plotseling, ter gelegenheid van de internetconsultatie duikt er een wijzigingsbesluit op dat met name Art.1.4 aanpakt.

Daarmee verdwijnt het verschil in de methode van aanwijzing voor gezelschapsdieren en productiedieren. Dat is ongewenst, want de vanaf 1992 heersende gedachte, later explicieter gemaakt in de brede maatschappelijke discussie “Legitimering houden van Dieren”, was dat er bij productiedieren ernstiger welzijnsaantastingen waren te verwachten dan bij gezelschapsdieren vanwege het economisch gewin. Er rijst echter ook het vermoeden dat men met dit stukje reparatie wetgeving de fout gemeld onder Opdrachtverstrekking 1 probeert te verdoezelen.

Het is bovendien tegenstrijdig met de recente “jurisprudentie Oostvaardersplassen-wintersterfte”, waarin de rechter beslist dat er andere normen gelden voor semiwild gehouden dieren dan die voor dieren in de intensieve veehouderij.

In de Nota van Toelichting wordt ook gesignaleerd dat de criteria Art1.4 niet aansloten bij de meest recente wetenschappelijke inzichten. De criteria zijn daarom herzien. Daar zit de denkfout. Een klassieker: theorie versus praktijk (overigens niet verwonderlijk in commissies zonder zootechnici). De criteria i tot en met ix zijn namelijk geformuleerd met de houderij praktijk in gedachten, de commissie wenste zich alleen te beperken tot gedrag van de soort in het wild. Dan zie je stereotiep gedrag als kettingbijten, tralieknagen en neurotisch graven (allemaal aan te vatten onder criterium ix, “behoefte aan prikkels en afleiding”) over het hoofd.

Hier had in een veel eerder stadium sturing gegeven moeten worden.

De nieuwe frases (3 maal) worden “de mate waarin ... kan worden gewaarborgd wanneer het dier wordt gehouden”. De “mate van” kan men niet vaststellen, want het Toetsingskader omvat alleen

risicofactoren in een arbitraire schaling. De waarborg moet uit de houderij komen en daarin heeft men zich met het opstellen van het Toetsingkader niet verdiept.

In de Nota van Toelichting: de referentie naar een frase uit het Regeerakkoord van 2017. We leven in 2023 en het Regeerakkoord van 2022 is van kracht. Daarin stond NIETS meer over werken aan een positieflijst, of denken over een wijziging.

Tussendoor stiekem de spelregels veranderen! Dat helpt echt om het vertrouwen van de productiedierenhouders en gezelschapsdierenhouders terug te winnen.

En het heet op de internetconsultatie nota bene een verbetering van de regelgeving

Zoönosen

Zoönosen zijn als LG1 wel beoordeeld, terwijl er al jarenlang geen wildvang zoogdieren in de EU geïmporteerd mogen worden voor het doel "houden als gezelschapsdier". Er is dus geen insleep. Bovendien komt de EU in het kader van de AHR (Animal Health Regulation) zelf met een lijst van verboden soorten. Ondertussen start Denemarken (EU-lidstaat) weer de productie van de in Nederland vanwege COVID-19 gewraakte Amerikaanse Nerts (*Neovison vison*), uiteraard wel na testen van de fokdieren!

Zonder wetenschappelijke onderbouwing dat: a) de betreffende zoönose aanwezig is in de populatie binnen de EU aanwezige dieren van de soort in kwestie (het hypothetische reservoir), en b) een gevaar is voor de volksgezondheid, is een verbod dus niet gerechtvaardigd.

Het criterium zou geschrapt moeten worden uit de systematiek

Letselschade

Alles met kaken kan bijten en dieren met poten kunnen trappen of krabben. Dat hoort bij het dier. Slechts weinig diersoorten zijn er op uit de mens te doden of letsel toe te brengen via een direct fysiek contact of bij een aanrijding). Onjuist hanteren, of onjuiste omgang is vaak de oorzaak en in de meeste gevallen betreft het de houder zelf. Het Hollandse spreekwoord luidt "eigen schuld, dikke bult". In het criterium LG2 wordt echter onterecht geen onderscheid gemaakt tussen dieren die zeer frequent de openbare ruimte betreden (hond, paard, kat, en wilde dieren als zwijnen en herten: onze Big 5) en soorten die alleen in contact komen met verzorgende personen. In andere culturen gaat men zonder al te veel problemen (letselschade) om met olifanten, leeuwen en tijgers. Men zou het criterium opnieuw moeten uitwerken en alles herbeoordelen.

Maatschappelijke onrust

Schromelijke verwaarlozing van dieren, die regelmatig de pers, of sociale media haalt, is al jaren veel meer een indicatie van sociale ontwrichting van de houder, extreem winstbejag, normvervanging of een combinatie daarvan, dan van opzettelijke diermishandeling, kennistekort, of eigenwijsheid.

Maatschappelijke onrust zoals geschetst in de Beslisnota van de 6 juli 2022 stukken geeft blijk van grenzeloze onwetendheid.

De gezelschapsdieren houders hebben meegewerkt aan het tot stand komen van positieflijsten via de RDA lijsten van omstreeks 2003. De Minister wees ze af omdat ze niet te handhaven zouden zijn.

Dat handhavingprobleem is er niet minder om geworden.

De dromedaris staat niet op de lijst voor productie te houden dieren. De soort wordt al negen jaar in Nederland gemolken. Er was ooit een door de RDA opgestelde Toelatingsprocedure. Die is voor

Vissoorten diverse malen doorlopen, zelfs achteraf. Tot die niet meer nodig was. Er staat een fabriek voor verwerking van de Black soldier Fly. Staat die op de lijst?

Stress

Stress of die nu acuut of chronisch (kortdurend of langdurend) is, is een natuurlijk fenomeen. Het valt fysiologisch te meten, de daarmee gepaard gaande stressveroorzakende factoren even daargelaten.

In natuurlijke omstandigheden zal het dier proberen die stress te ontlopen (vluchtgedrag).

Het dier kan de stress niet voorkomen. Dat zou immers voorinzicht van het dier vragen.

Het dier kan de stress nauwelijks, tot niet vermijden. Ook dat vergt namelijk voorinzicht en iets van rationeel gedrag.

Sterker nog het is heel aannemelijk dat een dier de stress min of meer bewust kan opzoeken. Een voorbeeld om het duidelijk te maken. Een jong mannetje, dat in de bronsttijd op een kudde van een harembezitter afloopt, om daar tenminste één vrouwtje van los te weken, zal ongetwijfeld stress ervaren. De harembezitter idem. Na een scala van ritueel dreiggedrag kan het tot een fysieke confrontatie komen. Daarbij vallen geregeld wederzijdse verwondingen te noteren. In extreme gevallen zelfs een fatale afloop bij een van de combattanten.

Extreme droogte kan stress veroorzaken bij naar water zoekende dieren. Als de predatoren daar ook klaar liggen om toe te slaan wordt het zelfs levensbedreigend om te gaan drinken/water te gaan halen.

Toch doen dieren dat (mensen overigens ook).

Hoe gestrest is een predator, die na zijn zoveelste mislukte jachtpoging ligt uit te hijgen?

Hoe gestrest is de zebra, die balkend/hinnikend haar veulen loopt te zoeken?

Het leven is meer dan alleen de titer van het stresshormoon (cortisol) in het bloed.

Dierenwelzijn(aantasting) meten

Heel vaak wordt in discussies over dierenwelzijn, fysiologische parameters, ethisch handelen, dierenrechten, etcetera als argumenten aangevoerd.

Alleen die fysiologische parameters zijn wetenschappelijk objectief en reproduceerbaar meetbaar.

Helaas beperkt men zich dan vaak tot meten van het stresshormoon.

Als het gaat om dierenwelzijn van het gehouden dier gaat het ook vaak om het feit dat een dier iets niet zou kunnen doen, wat het dier in de natuur wel zou doen. Het dier zou beperkt zijn. Daarbij wordt voorbij gegaan aan het feit of het dier het in de vrije natuur moet doen om te overleven en het in gevangenschap zonder probleem kan nalaten.

Bij gebrek aan een interval schaal (zoals op een liniaal), kiezen wetenschappers soms voor een nominale schaal kleinst, kleiner, gemiddeld, groter, grootst). Nadeel is dat je er dan nauwelijks mee kunt rekenen. Je kunt er zeker geen gevorderde risicoanalyse mee uitvoeren. Hier is in het Toetsingkader zelfs gekozen voor een opsomming van niet gewogen binaire schaling: voorkomend of niet voorkomend.

Dierenwelzijn is niet de relevante maat

Het tegengaan van dierenmishandeling omdat het een vroege indicator zou zijn van crimineel gedrag is gaande weg vervangen door een welzijnsdenken en nu is de trend te denken aan dierwaardigheid.

Vanuit de biologische wetenschap zijn er diverse wetten/regels/wetmatigheden

ontwikkeld/geformuleerd voor dieren die in het wild leven en die in wat beperkter mate ook gelden voor gehouden dieren. De Wet van Mendel, het recht van de sterkste (letterlijk), reproductive fitness.

Voor het dier telt door de evolutie heen slechts het reproductieve succes van zichzelf en dat van zijn nazaten. In een krimpende leefruimte (ondanks het onlangs overeengekomen streven 30% van het aardoppervlak tot beschermde natuur te verklaren) zal het al zijn "aibaarheidsfactoren" moeten exploiteren om als soort te overleven.

Het hoort bij de waardigheid van het zoogdier: om talloze jongen te zogen, of om mannelijke nazaten uit zijn territorium te verdrijven.

Vreemd genoeg putten we ons uit om de voortplantingsdrang in te perken met ingrepen als sterilisatie en castratie en vertragen we de evolutie door te streven naar maximale levensduur van het dier. Bij de meest gehouden zoogdiersoorten als hond en kat beperken we zelfs de partnerkeuze. Hiermee tasten we twee rechten aan die bij de mens tot de grondrechten worden gerekend.

Met het criterium S3 (kort) generatie interval wordt een ver gezocht risico op overbevolking ingevoerd. Alsof een houder daar niet vanzelfsprekend al op ingrijpt; vooraf door geslachten gescheiden te houden, of vlak voor de bevalling te scheiden en achteraf door jonge dieren af te voeren.

Ook agonistisch gedrag, een dominantiehiërarchie, een harem houden, of monogaam zijn worden in het Toetsingskader als risicofactor gezien. Een deel van het houderij plezier bestaat juist uit het observeren van dit gedrag, men schept er de ruimte voor en men grijpt in waar nodig.

Het criterium vi en viii (zie Tabel op pagina 2) gaf hier juist alle ruimte voor.

Ruimtegebruik

Waarom vinden we in het toetsingskader (R1 tot en met R5 = Ruimtegebruik/Veiligheid) niets terug over de gebruikelijke ingreep tegen overmatige slijtage aan de hoeven (het met hoefijzers beslaan van paarden) terwijl het als criterium i (specifieke behoefte aan beweging en leefomgeving) (zie tabel pag. 2) wel is opgenomen in het Besluit houders van dieren?

Hypsodont gebit

Een van de criteria die is opgenomen in het Toetsingskader (V2) en die niet in het Besluit Houders van dieren staat is, het al dan niet voorkomen van een hypsodont gebit (een permanent doorgroeiend gebit). Onder andere paarden (*Equidae*) en knaagdieren (*Rodentia*) hebben een dergelijk gebit. Bij gebrek aan voldoende abrasie (slijtage veroorzakend voer) groeien die tanden zover door dat het dier er last van kan krijgen. Oei, een welzijnsaantasting.

Gelet op het aantal gehouden paarden en knaagdieren in Nederland (allemaal soorten met een dergelijk gebit), zou je verwachten dat er heel wat Jaguars bij de Nederlandse veterinaire klinieken met een tandartspraktijk voor de deur staan. Dat blijkt dus mee te vallen.

Dat wil niet zeggen dat het probleem niet voorkomt. Bij paarden kan een daarin gespecialiseerde dierenarts, maar ook een hoefsmid soelaas bieden. Bij cavia's en konijnen zijn er rapporten uit het onderzoeksprogramma "Welzijn gezelschapsdieren" waaruit blijkt dat te ver doorgegroeide tanden tamelijk vaak voorkomen. Het is niet genoemd als de primaire doodsoorzaak. Het is te voorkomen of te verhelpen.

Gebitsproblemen kunnen als onderliggende oorzaak echter ook genetische factoren hebben (inteeft, kleine founders-populatie). Scheefstaande tanden leiden tot een gebrekkige occlusie en daardoor minder abrasie.

Hier rijst de verdenking dat er iets gezocht is om eenvoudig een groot aantal soorten uit te sluiten. Te meer, omdat het hier gaat nu opeens wel gaat om problemen die bij dieren die in gevangenschap worden gehouden. Een referentie naar een onderzoek in wilde populaties ontbreekt. Wilde oude olifanten sterven vaak door te vergaande slijtage aan kiezen en als gevolg daarvan verminderde voedselopname, kaakontstekingen, etc. Andere soorten sterven al voordat het gebit de cruciale probleem factor wordt.

Voedsel

In het Besluit houders van dieren Art1.4.1a heeft het criterium **iv** betrekking op fourageren en eten, waaronder de rantsoensamenstelling.

Daar wordt in het Toetsingskader met abrasief zijn van het dieet maar heel beperkt invulling aangegeven. Het woord nutriënten komt nergens voor! Idem: vitaminen, mineralen behoefte, essentiële aminozuren en - vetzuren behoefte, energie dichtheid, etcetera.

Alleen bij de cavia wordt vermeld dat die Vitamine C in het voer nodig heeft. Dat een kat een Taurine behoefte heeft wordt nergens gemeld.

Bij de meest gehouden zoogdieren als kat en hond melden dierartsen dat de frequentie van obesitas toeneemt. Dat is primair al een rantsoen kwestie.

Domesticatie

Gedomesticeerd zijn of niet krijgt in het Toetsingskader een belangrijke rol, maar is over gewaardeerd. Het is bovendien geen onderdeel van de criteria die Art. 1.4.1 van het besluit houders van dieren wordt genoemd.

Genegeerd door de WAP wordt echter het effect van “vanaf geboorte gehabitueerd zijn aan prikkels uit de omgeving, inclusief die welke worden gegenereerd door de diervverzorgende mens.” De liefhebber zegt: “’t beest weet niet beter, want het is in gevangenschap geboren”. Is van jongs af aan zo gewend. Het jong ervaart misschien nog wel de angstsignalen van verzorgende ouderdieren die direct afkomstig zijn uit het wild (wildvang), bij nadering van de mens. Maar, zal die eerder associëren met de komst van diervverzorgers dan met gevaar. Eenmaal zelf volwassen zal het die angstsignalen veel minder geven. Het verschil tussen W, F1 uit W, en F2 uit F1 uit W is aanzienlijk.

Hier hoeft nog geen sprake te zijn van selectie op genetische eigenschappen. Dat kan wel in volgende generaties.

In captive breeding programs is dit proces een probleem want het dier kan dan niet zonder meer terug in de natuur en heeft daar “aflercursussen” voor nodig.

De WAP noemt habituatie wel op pagina 10 maar daar gaat het om het wildvang dier, dat in gevangenschap wordt gebracht. Hier heeft men een totaal verkeerd beeld van wat met exotische zoogdieren de praktijk is.

Domesticatie heeft echter ook een niet door de WAP onderkend en beoordeeld probleem: het ontstaan van rassen met allerlei ongewenste erfelijke aandoeningen (brachycephalie, heupdysplasie, etc.).

Anekdotisch1: de dromedaris wordt opgevoerd als niet gedomesticeerd, er zou nog een wilde populatie bestaan. Dat blijkt een verwilderde populatie in Australië (ooit geïmporteerd als lastdier in semi-aride gebieden). In de Arabische wereld zal men de dromedaris als gedomesticeerd beschouwen. Men houdt er zelfs schoonheidswedstrijden voor. Zoals wij doen met Fries stamboekvee. Iets verder in het domesticatieproces en met de nodige problemen.

Anekdotisch2: De chinchilla wordt opgevoerd als niet gedomesticeerd, terwijl er voldoende bewijs is dat de gehouden populatie waarschijnlijk hybride-dieren zijn van twee soorten, waarvan er één waarschijnlijk is uitgestorven.

Hybride/ kruisingen tussen soorten

De WAP wenst zich hier te conformeren aan de definities in de CITES regelingen (zie pag.). Dat zijn echter praktische maatregelen om de administratieve druk van een zich exponentieel vermenigvuldigende populatie van dieren met beschermd genetisch materiaal te minimaliseren. De praktijk is echter weerbarstiger.

De soort- of ondersoortaanduiding *domesticus*, of *familiaris* is in veel gevallen fictief omdat niet meer te achterhalen viel met welke andere soorten uit bijvoorbeeld het geslacht *Canis*, of *Felis* respectievelijk de ons bekende hond of kat in het verleden al dan niet bewust gekruist is. Er zijn zelfs aanwijzingen dat dit per continent verschilde alvorens de wereldwijde gezelschapsdierenhandel op gang kwam.

Het is zeker dat dit thans in Nederland nog steeds gebeurt met katten. En er zijn vermoedens dat dit met wolf/hond ook het geval is/was in de EU.

De omgekeerde weg is bewandeld met het terugfokken van de zogenaamde oeros (*Bos primigenius primigenius*) uit verschillende runder-rassen (*Bos taurus*).

Een tweede complicatie is dat veel zoogdiersoorten een aanzienlijke leeftijd kunnen bereiken ten opzichte van hun generatietijd. Het is dan mogelijk een jong F5-dier terug te kruisen met een veel ouder F2. In die gevallen gaat de F1 – F5 notatie niet langer op. Dit vergt dus een deugdelijke individuele herkenning en een stamboom van de huidige populatie alvorens men tot een verbod kan overgaan. In analogie met de opstelling in de lijst voor productie te houden dieren zou men kunnen stellen dat een kruising tussen twee soorten die beide genoemd zijn op willekeurig welke van de twee lijsten is toegestaan. Handhaving hiervan is een volgend probleem.

Thermoregulatie / Klimaat

Zoogdieren zijn warmbloedig (homoiotherm), dat betekent dat ze zich zelf warm kunnen houden en geen externe warmtebron nodig hebben. Dat heeft z'n grenzen en dat moet terecht beoordeeld worden. Maar wel goed.

Een simpele constatering dat de diersoort in kwestie niet is aangepast aan het Nederlandse klimaat voldoet dan niet. Nederland heeft een gematigd zeeklimaat (met veel neerslag). In het herkomstgebied van veel exotische zoogdiersoorten is daarvan geen sprake. Sommige komen zelfs uit een woestijnklimaat (uiteraard met weinig neerslag).

Voor hevige regen beschutting geven is goed gebruik bij houders van productiedieren.

Gezelschapsdieren hebben het vaak nog luxer met een inloop- uitloop stalling, of een gedeeltelijk overdekt gaasverblijf met (verwarmd) nachthok.

Nederland is een redelijk vlak land. Veel exotische zoogdiersoorten komen echter van montane gebieden of hoogvlakten. Ook al valt dat gebied in de tropen het kan er vriezen (Kilimanjaro). Bovendien maakt het qua temperatuur uit of je het op een berg over de noord- of zuidhelling hebt. De hoogtecorrectie voor temperatuur ontbreekt in de beoordelingen, evenals het effect van een noord- cq zuidhelling.

Extra aanpassingen door het dier zelf gerealiseerd zijn:

- Verharen van zomervacht naar wintervacht en omgekeerd
- Blootstellen van grote lichaamsoppervlakken (oren) met geringe beharing voor afkoeling
- Tong uit de bek en hijgen
- Schaduw zoeken
- In de zon gaan staan, een warm oppervlak zoeken
- In het water gaan staan
- Een zomerslaap dan wel winterslaap met aangepast metabolisme houden
- Meer, of anders selectief gaan eten ten behoeve van extra verbranding (warmte productie)

Maar: veel kleinere zoogdiersoorten worden binnenshuis gehouden. Soms zelfs in een apart daarvoor ingerichte kamer. Klimatsbeheersingsmaatregelen binnenshuis zijn voor een particulier beter realiseerbaar dan voor een overheid landelijk/wereldwijd.

HACCP?

Het huidige Toetsingskader 2022 komt niet veel verder dan wat in de levensmiddelenproductie een HACCP (Hazard Analysis Critical Check Points) heet.

Dan laten we even in het midden of het een goede & complete is. Zonder referentie aan kwantitatieve gegevens over de incidentie van de risicofactoren is het niet meer dan een beschrijving.

Daar begint de wetenschap mee: beschrijving van het fenomeen. Nu nog de wetenschappelijke onderbouwing (kwantitief), het maatregelenpakket om de problemen tegen te gaan, de constatering dat die gefaald hebben, om uiteindelijk een houderijverbod te rechtvaardigen.

De exercitie is echter niet compleet nutteloos. Voor de handhavers geeft het Toetsingskader een handvat om te controleren of het inderdaad op die punten fout gaat. Dit voorkomt willekeur, casu quo "handhaversterreur".

Omdat het ook voor de houders van de betreffende soort (soortgroep) inzichtelijk is, is er feitelijk geen verbod op het houden van die soorten nodig.

Voorbeelden om het SMART te maken:

- Wordt er bij de chinchillahouder inderdaad regelmatig badzand voor vachtonderhoud aangeboden? Is het bij de houder op voorraad aanwezig, ligt het op het moment van controle in een bak bereikbaar voor de chinchilla, of wat is het regime van inzetten, wordt het daadwerkelijk door de chinchilla gebruikt? Laat desnoods de aankoopbonnen bewaren.
- Wordt er bij de soorten met een hypsodont gebit inderdaad voldoende slijtage aan de tanden veroorzakend voer aangeboden? Is het bij de houder op voorraad aanwezig, ligt het op het moment van controle in de voerbak, wordt het daadwerkelijk gegeten?
- Laat CBS een registratiesysteem opstellen van letselschade gevallen met dieren (particulier en in ARBO zaken), melding door de huisarts en daarbij ook de betreffende diersoort met naam opnemen. Prognose: Paard, Hond en bij/wesp zitten in de top 3.

Uitsterfconstructie per 1-1-2024

Aangekondigd in Nota van Toelichting bij de Huis- en Hobbydieren lijst. Heeft het Ministerie zich gerealiseerd dat dit identificatie van alle exemplaren van verboden diersoorten vergt.

Om nog maar te zwijgen over de waardigheid van de laatste exemplaren in een verblijf waar de houder niet verder mee mag.